

SVARBU KIEKVIENAM

AKADEMINĖ ETIKA IR STUDIJŲ KOKYBĖS GERINIMAS

Laima LEŠCINSKIENĖ,
Informacinių technologijų centro vedėja

Viena iš Lietuvos Respublikos Seime svarstomo Mokslo ir studijų įstatymo projekto numatytų naujovių yra studijų kokybės užtikrinimo priemonės. Jų tarpe – akademinės etikos stiprinimas ir kontrolė. Akademinės etikos klausimai visada buvo aktualūs visose pasaulio akademinėse bendruomenėse, tačiau pastaruoju metu, kai elektroninės ir internetinės technologijos tapo neatsiejama studijų dalimi, darbų plagijavimo problema tapo itin aktuali. Kol kas pasigendama išsamaus ir vieningo plagijavimo sąvokos apibrėžimo. Šiandien teigiame, jog plagijavimas - literatūrinė kito asmens žodžių arba idėjų vagystė (kopijuojant) ir jų pateikimas kaip savo nenurodant šaltinio. Akademinis plagijavimas apima jam būdingas formas, tokias kaip rašto darbų pirkimas iš tam skirtų internetinių tinklalapių, atskirų teksto fragmentų kopijavimas nenurodant autorių, citavimo ženklų ir kt. Plagijavimo mastas yra pakankamai didelis ir, ko gero, augantis. Tyrimų duomenys rodo, jog pvz. Didžiojoje Britanijoje praeito amžiaus 5-ame dešimtmetyje nesąžiningi atlikdami rašto darbus buvo iki 25 proc. studentų, o 10-ame dešimtmetyje – jau iki 65 proc. Manoma, jog nesąžiningai yra pasielgę beveik 80 proc. studijuojančių. Lietuvoje kol kas išsamesni tyrimai nebuvo atlikti, tačiau 2008 m. Vilniaus, Kauno technologijų bei Lietuvos žemės ūkio universitetų mokslininkai atliko ETD dokumentų plagijavimo patikros galimybių studiją, su kuria galite susipažinti internete:

http://www.labt.lt/naujienos/ETD_dokumentu_plagijavimo_patikros_galimybiu_studija.pdf

Keletą mėnesių Kolegijos tinklalapyje apklausos skyrelyje buvo atsakinėjama į klausimą „Ar teko studijuojant plagijuoti ar pirkti rašto darbą /-us (savarankišką darbą, kursinį projektą, diplominį projektą ir pan.)?“. Iš viso apklausoje dalyvavo 1096 respondentai. Iš apklaustųjų niekada darbų neplagijavo 41 proc., likę atsakė, jog bent kartą pirkė ar kitaip plagijavo rašto darbą. Iš 59 proc. respondentų, bent kartą plagijavusių darbą, 23 proc. tai darė dažnai, 36 proc. - kelis kartus. Priežastys, kodėl studentai plagijuoja rašto darbus, pagal apklausoje pateiktus klausimus, pasiskirstė sekančiai: kiti irgi perka – teigė 39 proc. respondentų, 28 proc. studentų pritrūko laiko savarankiškai parengti darbą, net 33 proc. studijuojančiųjų nežinojo, kaip atlikti rašto darbą.

Šios internetinės apklausos rezultatai nėra moksliniai tyrimai, neapima įvairių respondentų grupių, nors pati imtis ir nėra maža. Galima daryti išvadą, jog rašto darbų plagijavimas yra paplitusi „studijų forma“. Plagijavimo priežastis, jog „kiti irgi perka“, rodo, jog akademinės etikos problema tikrai egzistuoja. Tam, kad sumažinti plagijavimo mastą, akademinėje visuomenėje reikia gerokai padirbėti, aiškinant studentams plagijavimo esmę ir pasekmes, mokant savarankiškai rinkti informaciją, planuoti studijų laiką, ugdyti akademinės etikos sampratą, principingumą, pasitenkinimą savarankiškai atliktu darbu. Tikėkimės, jog įgyvendinus švietimo reformą, gytos žinios ir gebėjimai taps svarbesni, nei ant gražaus popieriaus atspausdintas spalvotas diplomus. Tačiau kol kas viena iš plagijavimo priežasčių yra įvardijama ne tik plagijavimo prevencijos stoka, bet ir nepakankama kontrolė ir sankcijos. Viena iš numatytų priemonių yra visų lygių aukštųjų mokyklų

Šiame numeryje:

SVARBU KIEKVIENAM.....1 PSL.

ĮVYKIAI.....1-3 PSL.

SVEČIAI, SUSITIKIMAI.....3 PSL.

ĮSIMINTINOS LIETUVOS
TŪKSTANTMEČIO

DATOS.....3-6 PSL.

SPORTAS.....6 PSL.

KALENDORINĖS

ŠVENTĖS.....6 PSL.

baigiamųjų bakaluro rašto darbų talpinimas eLABa – Lietuvos mokslo ir studijų elektroninių dokumentų informacinė sistema. Į šią sistemą bus talpinami bakaluro, magistro ir kt. baigiamieji rašto darbai iki jų viešojo gynimo. Prieš darbo talpinimą į sistemą, jis bus patikrintas su Elektroninio plagiatų atpažinimo (aptikimo) programa (EPA). Darbai, kuriuose bus atrasta plagijavimo elementų, bus laikomi plagiatais ir jų nebus galima ginti viešame gynime. Šia sistema jau naudojasi daugelis Lietuvos universitetų. Nuo šių metų eLABa sistema bus pradėta adaptuoti mūsų Kolegijoje.

ĮVYKIAI

MEDIUMAS – STUDIJŲ PUSIAUKELĖ arba IŠRADINGUMO MUGĖ

Aldona ČERNIAUSKIENĖ,
Leidybos centro specialistė

Kovo 4 – ają dieną Kolegiją sujudino sukrutino šurmuliuojantys studentai. Socialinių mokslų studijų srities antrakursiai triukšmingai paminėjo savo Mediumą – pusiaukelę į profesinio bakaluro diplomą. Net šešios studentų grupės (F2, B2, Ad2, PV2, T2, GV2) sėkmingai įveikė studijų viduriuką.

Kolegijos aktų salėje net kėdžių pritrūko

visiems pageidaujantiems išvysti tuos laiminguosius, perkopusius į antrąją studijų pusę... Būsimieji įstaigų ir įmonių bei turizmo administratoriai, prekybos vadybininkai, buhalteriai, finansininkai, gamtotvarkininkai pasirodė išties neiškelmos pirti. Tokio išradingumo, kūrybiškumo, meniškumo ir visapusiško talentų atsiskleidimo sunku ir įsivaizduoti.

Susirinkusieji garbūs svečiai: Kolegijos bei fakulteto vadovybė, dėstytojai lūžte lūžo juokais. Geras humoras leijosi plačiai ir laisvai... O kur dar šokiai, dainos ir kitos įdomybės...Net ir kino filmuką

gamtos vadybininkai susuko. Ir kokį filmuką!

Šventės baigiasi – studijos tęsiasi... Sukrimitus Kolegijos direktorės ir pavaduotojos Linos Tamutienės įteiktus puspriedėlius, belieka raitotis rankoves ir kibti į mokslus.

Linkime, kad po 1,5 metų su pasididžiavimu rankose laikytumėte tikruosius profesinio bakaluro diplomus ir jų priedėlius...

ĮVYKIAI

MEDIUMAS – STUDIJŲ PUSIAUKELĖ arba IŠRADINGUMO MUGĖ

Edita MOCKIENĖ,

Aplinkos ir statybos inžinerijos katedros vedėja

10 dieną Technologijos mokslų srities studentų mediuo šventės pagrindiniai veikėjai – antrojo kurso studentai. Jų palaikyti ir pasižiūrėti susirinko pilna salė studentų ir dėstytojų. Antrakursiai, pasitelkę juokus ir išmonę, pristatė savo studijų programą bei grupę, atliktus namų darbus. Vertinimui pateiktos šios pasirodymų temos:

- Patobulink mano ratus (A2 grupė);
- Elektrikai juodais drabužiais (EE2 grupė);

- Pc x factor – dėstytojų testavimo sistema (IST2 grupė);
- Vežėjai veža (V2 grupė);
- Sniego statybos (S2 grupė).

Viską atidžiai stebėjo ir vertino garbi bei kompetentinga komisija.

Antro kurso studentams reikėjo įveikti ir jiems paskirtas užduotis. Kiekvienos grupės pristatyti namų darbai buvo originalūs, išradingi ir smagūs. Salė skambėjo nuo juoko ir gausių aploдимentų.

Komisijai susumavus vertinimo rezultatus už namų darbus bei atliktas užduotis I – oji vieta skirta

antro kurso automobilių techninio eksploataavimo studijų programos studentams, II – oji vieta atiteko informacinių sistemų technologijos studentams, o trečioji – vežimo kelių transportu studentams. Ketvirtąją vietą pasidalijo statybos ir elektros energetikos antrakursiai.

Pasveikinti antrakursių atėję pirmo kurso studentai palinkėjo nesustoti pusiaukelėje, o drąsiai žingsniuoti toliau.

Pusdiplomiaai įrodė, kad būsimieji inžinieriai gali ne tik rimtai dirbti, bet ir smagiai linksintis.

Egidija KRUSHINSKIENĖ,

Sveikatos fakulteto prodekanė

18 dieną Mediuo šventę Sveikatos fakultete nuskambėjo disko stiliumi. Šventę organizavo Sveikatos fakulteto studentų atstovybė ir pirmakursiai. Kiekvienos grupės antrakursiai paruošė prisistatymus šiomis temomis: SD2 – „Senelių namuose“, KNZ2A – „Kineziterapeutai krepšinio aikštelyje“, KNZ2B – „Vaikų skyrius ligoninėje“, OP2 – „Odontologijos kabinete“. Kiekviena grupė turėjo atlikti tam tikras užduotis, kurias įveikė, pasitelkdami savo aktorinius gebėjimus, sumanumą, įgytas mokslo žinias.

Prisistatymą ir užduotis vertino kompetentinga komisija ir šventės organizatoriai (SFSA ir pirmakursiai). Suvedus vertinimo rezultatus, paaiškėjo geriausiai pasirodžiusi grupė, kuria tapo OP2 komanda. Šventės pabaigoje, komandoms, sėkmingai įvykdžiusioms užduotis, buvo įteikti pusdiplomiaai. Laimėtojai buvo apdovanoti dovanų čekiu - 7 val. linksmai praleisti „Žaidimų tunelyje“, žaidžiant bouldingą. Kitos komandos gavo paguodos prizus – didelius maišus saldumynų ir 2 val. biliardo turnyrą „Žaidimų tunelyje“.

Šventės pabaigoje Sveikatos fakulteto dekanė G. Gerikaitė padėjo renginio organizatoriams už gražią ir turiningą popietę, o antrakursiams palinkėjo išlikti tokiais pat kūrybingais, išradingais ir sumaniais pristatant savo baigiamuosius darbus.

ĮVYKIAI

PASKUTINIOSIOS PASKAITOS GAIDA

Vaida STEPONAVIČIENĖ,
IST3 grupės kuratorė

Kovo 13 d., penktadienį *informacinių sistemų technologijos* trečiojo kurso studentams buvo paskutinė semestro diena Šiaulių kolegijoje, vyko paskutinės paskaitos, atsiskaitymai...

Po paskaitų trečiakursiai ir jų kuratorė susirinko į Šiaulių kolegijos aktų salę iškilmingai užbaigti paskaitų ciklo. Į paskutinę paskaitą studentai atvyko VTF dekanas S. Palepšaitis, prodekanė Z. Sluckuvienė, vakarinių studijų skyriaus vedėja C. Lapkuvienė, Informatikos inžinerijos studijų katedros vedėjas S. Milašauskas, dėstytojai: J. Korosteliova, A. Krivickaitė-Mušeikė, D. Bukelis.

Paskutinę paskaitą vedė įvairių Kolegijoje vykusių renginių vedėjas bei organizatorius IST3 grupės studentas J. Zavatskis.

Paskaita prasidėjo nuo sveikinimo žodžių. Pirmiausia studentus su jau besibaigiančiomis studijomis pasveikino ir sėkmės dar nebaigtuose darbuose, t.y. baigiamojoje praktikoje, baigiamojo projekto rengime ir gynime palinkėjo dekanas S. Palepšaitis.

Vėliau sveikinimo žodį tarė ir simbolines atminimo dovanėles įteikė V11 grupės studentai: M. Mikoliūnas, R. Balčiūnaitė, G. Sabutis, J. Jazdauskaitė, L. Lizdenis, A. Šimulionytė. IST1 ir V11 grupių studentai trečiakursiams padovanojo vaisėmis nuklotą stalą.

Po sveikinimų buvo pereita prie linksmos, nuotaikingos dalies, kurios metu grupės studentai nominavo dėstytojus „Sidabrinės šiukšliadėžės 2009“ apdovanojimams. Buvo išskirtos įvairios nominacijos ir pretendentai į jas - dėstytojai.

Pasibaigus apdovanojimų ceremonijai, IST3 grupės kuratorė Vaida Steponavičienė palinkėjo, kad 13 diena, 13 valanda, penktadienis ir dar pilnatis neatneštų nieko blogo, o kaip tik – būtų geras simbolis, kad kuriojami studentai susikauptų ir gerai pasiruoštų baigiamajai praktikai bei baigiamajam projektui, kad, baigdami mokslus, prisimintų „Gyvenimiškas įvalgas“ kiekvienai dienai, parengtas pagal novelistą ir verslininką R. Sharma.

Po paskutinės paskaitos dėstytojai bei studentai buvo pakviesti pasilikti ir pabendrauti, pasidalinti mintimis apie prabėgusius metus, apie paskaitas bei pasivaišinti pirmakursių paruoštomis vaisėmis.

Renginį užbaigė vakarinių studijų skyriaus vedėja, dėstytoja C. Lapkuvienė, kuri IST3 grupei paskyrė ir padėkdamo A. Baltakio eilėraščius: „Negaila“ ir „Mokslo draugams“.

Nuoširdžiai dėkojame visiems dalyvavusiems šiame renginyje.

SVEČIAI, SUSITIKIMAI

Svečiai iš
tolimosios
Portugalijos

Nedas JURGAITIS,
Akademinio mobilumo ir projektų valdymo skyriaus
vedėjas

Š. m. kovo 19-20 dienomis Šiaulių kolegijoje lankėsi svečiai iš Portugalijos. Tarptautinių ryšių koordinatorė Teresa Paula Mimoso ir kineziterapijos dėstytoja Aldina Lucena iš Setubal Politechnikos instituto atvyko aplankyti Šiauliuose praktiką nuo sausio mėnesio atliekančių portugalų studentų. Bendrabavimas su šia aukštąja mokykla užsimezgė maždaug prieš metus, kai buvo susitarta dėl studentų ir dėstytojų mainų. Setubalyje 2008 m. rudenį jau pabuvojo Sveikatos fakulteto delegacija, nuo 2009 m. vasario du kineziterapijos antrakursiai atlieka praktiką Portugalijoje. Susitikimuose su Kolegijos direktore dr. Natalija Šedžiuviene bei Sveikatos fakulteto dekane Ginta Gerikaite aptarti kineziterapijos studijų programos dėstytojų ir studentų mainai pagal

Erasmus programą, viešnios pasiūlė išplėsti institucijų bendrabavimą keičiantis slaugos studijų programos dėstytojais ir studentais. Portugalės apsilankė Šiaulių specialiojo ugdymo centre, kuriame studentai atliko dalį praktikos, vėliau vyko į Šiaulių apskrities ligoninės Neurologijos skyrių, kuriame portugalų studentai atliks likusią praktikos dalį. Svečiams buvo sudaryta galimybė apžiūrėti naująją Šiaulių apskrities ligoninės Moters ir vaiko kliniką bei naujai įsteigtą Ambulatorinės reabilitacijos centrą. Viešnios iš Portugalijos pasidžiaugė puikiais sąlygomis atlikti kineziterapijos praktiką, išreiškė norą stiprinti abipusius akademinis mainus, dalintis patirtimi ir idėjomis.

STATYBOS STUDIJŲ PROGRAMOS II-III – UJŲ KURSŲ STUDENTŲ IR DĖSTYTOJŲ
SUSITIKIMAS SU UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „ZSTATYBA“ ATSTOVAIS,
SOCIALINIAIS PARTNERIAIS

Edita MOCKIENĖ,
Aplinkos ir statybos inžinerijos studijų katedros
vedėja

2009 m. vasario 26 d. Šiaulių kolegijos Verslo ir technologijų fakulteto II rūmuose vyko statybos studijų programos II – III - ūjų kursų studentų ir dėstytojų susitikimas su uždarnosios akcinės bendrovės „Zstatyba“ atstovais, socialiniais partneriais – bendrovės direktoriumi Egidijumi Juriu ir direktoriaus pavaduotoju Nerijumi Sasnausku.

Katedros vedėja E. Mockienė pristatė *statybos* studijų programą, akcentavo socialinės partnerystės reikšmę, užtikrinant specialistų rengimo kokybę.

Direktorius E. Jurys studentus supažindino su UAB „Zstatyba“ veikla, tikslais, įvardijo kokių gebėjimų ir įgūdžių, asmeninių savybių reikia turėti, norint būti gerais vadovais ar darbų vykdytojais. Direktoriaus pavaduotojas N. Sasnauskas pabrėžė,

kad studentai stengtųsi studijų metu gilinti žinias, sekti naujoves, naujas technologijas, kurios reikalingos itin sudėtingame statybininko darbe.

Studentai „UAB „Zstatyba“ atstovams pateikė daug klausimų: apie galimybę atlikti praktikas, atlyginimą, išdarbinimo galimybes, darbuotojų kvalifikaciją, jų kaitą, vykdomus darbus, esamą dabartinę situaciją statybų versle ir t.t.

Susitikimo pabaigoje UAB „Zstatyba“ direktorius E. Jurys ir direktoriaus pavaduotojas N. Sasnauskas studentams palinkėjo, kad kiekvienas jų ieškotų savo motyvacijos „recepto“. Pabrėžė, kad ypač svarbu ugdyti savyje kantrybę, netrokšti greitų rezultatų, statybininko darbą suvokti kaip savirealizaciją, pasitaikančias klaidas – kaip tobulėjimo galimybę.

Studentai susitikimo metu gavo daug vertingos informacijos, kuri pravers studijuojant ir baigus studijas.

ĮSIMINTINOS LIETUVOS TŪKSTANTMEČIO DATOS

Minime Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo devynioliktąsias metines. Prisimename ir liūdnamums 209 metų sukaktį, kai pirmą kartą buvo likviduota Lietuvos valstybė. Apskritai pastarieji du šimtmečiai Europai ir pasauliui buvo itin svarbūs. XVIII amžiaus pabaigoje Vakaruose žmogaus teisės, tautos apsisprendimas ir pilietybė išsikovojo istorinės ir pilietinės realijos statusą. Tai rado atgarsį ir to meto konfederacinėje lietuvių ir lenkų valstybėje - Abiejų Tautų Respublikoje, savotiškame Europos politiniame fenomene. 1791 m. gegužės 3 d. šios Respublikos Seimas priėmė Konstituciją. Tai buvo antroji po JAV konstitucija pasaulyje ir pirmoji Europoje. Tų metų spalio 20 d. konstituciniu aktu - Abiejų tautų abipusiu pasižadėjimu - buvo išsaugota Lietuvos kaip tarptautinės teisės subjekto padėtis. Šitas ėjimas į demokratiją buvo sužlugdytas, kaimynams pasidalijus valstybę ir Lietuvą pašalinus iš pasaulio politinio žemėlapiu.

Nepakartojamas istorinis šansas atkurti valstybę atsirado tik po 123 metų, kai vėl buvo iškeltas tautų apsisprendimo principas, - pirmojo pasaulinio karo pabaigoje JAV prezidentas Thomas Woodrowas Wilsonas paskelbė 14-os punktų deklaraciją apie tautų apsisprendimą. Iškilo ir Lietuvos kaip tarptautinės teisės subjekto atstatymas. Lietuva pasinaudojo šia galimybe. Kaip atsakas į 1795 m. spalio 24 d. Rusijos, Prūsijos ir Austrijos pasirašytą Lietuvos ir Lenkijos valstybės visiško likvidavimo aktą atsirado 1918 m. vasario 16 d. aktas, kuriuo buvo paskelbta apie Lietuvos Valstybės atkūrimą.

1939 m. rudenį Molotovo-Ribentropo pakto slaptaisiais protokolais bandyta paneigti Lietuvai išties svarbų Vasario 16-osios aktą. Lietuva buvo okupuota ir po 6 savaičių aneksuota. 1941 m. vasarą tauta pabandė sugrįžti į Vasario 16-osios politinę erdvę. Prasidėjus Vokietijos-Sovietijos karui, Lietuvoje birželio 23-27 d. įvyko masinis Tautos sukilimas, kuris iškėlė Lietuvos Laikinąją vyriausybę. Buvo paskelbta apie Nepriklausomybės atkūrimą. Tik naujas okupantas

KOVO 11-oji IR JOS PRASMĖ

užgniaužė šį siekį. Ir 1941 m. Birželio sukilimas nedavė to, ko vylėsi tauta.

Lietuvai vilčių suteikė 1941 m. rugpjūčio 14 d. JAV ir Didžiosios Britanijos vyriausybių vadovų paskelbta Atlantos chartija. Joje deklaruota pokarinė pasaulio sandara, tautų suverenumo ir apsisprendimo teisės gerbimas. Tikėtasi greitai sugrįžti į suverenių pasaulio tautų šeimą. Tik Sovietija, apgavusi patiklų demokratinį pasaulį, antrajame pasauliniame kare laimėjo dvigubai: jai liko Molotovo-Ribentropo pakto rezultatai ir dar tapo Teherano-Jaltos-Potsdamo konferencijų ir paktų dalyve, Rytų Vidurio Europos reikalų tvarkytoja. Lietuvai teko reokupuotos teritorijos dalis ir sunki devynerių metų partizanų kova, negaunant jokios išorinės pagalbos. Partizanai mąstė apie savo valstybės nepriklausomybės atkūrimą. Partizanų apygardų atstovų suvažiavime 1949 m. vasario 16 d. buvo priimta politinė deklaracija, kurioje kalbama apie karinę tautos išsilaisvinimo kovą, kad būtų atkurta nepriklausoma demokratinė valstybė. Ši Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracija 1999 m. Seimo paskelbta Lietuvos Respublikos teisės aktu. Tik laisvės diena dar buvo toli.

Istorinei politinei situacijai, į kurią Lietuvą įklampino agresoriai, iššūkį metė 1990 m. Kovo 11-osios aktas. Kovo 11-osios aktu Lietuva, deklaruodama Nepriklausomybės atkūrimą, tautų apsisprendimo teisę pakėlė į naują erdvę, kurioje prasidėjo grandininė reakcija, sugriovusi Sovietų imperiją.

Lietuva XX amžiuje trečią kartą pasinaudojo galimybe atkurti savo valstybės nepriklausomybę. Kovo 11-oji yra šalia Vasario 16-osios. Kovo 11-osios aktas yra unikalus. Nepasinaudojus ta istorinė galimybe dar kartą, ji galėjo ir nebeprisikartoti. Bet vis tik jos nebūtų buvę, jeigu ne Vasario 16-osios aktas, kuriuo Nepriklausomybę Lietuva pasirinko 1918-aisiais metais.

1990 m. kovo 11-ąją Lietuva dar kartą patvirtino savo pasirinkimą.

Leidybos centro informacija

**Tylu tylu, net šunys nesuamsi.
Juoda kaip anglų gūduma nakties,
O tu brendi per tą švininę tamsą,
Priglaudęs Žodį – knygą prie širdies.**

**O pėdomis būrys žandarų seka
Su šautuvais, į priekį atkištais,
Jau tavo jėgos visiškai išseko,
Ir laša prakaitas lašais karštais.**

**Ir teks išeiti Sibiro golgotas,
Ir nežinia, ar grįši dar kada...
O Žodi tu, lietuviškas, žaizdotas,
Kada išmuš tau laisvės valanda !?**

Simas Račiūnas

Knygnešiai... Tai vargiai į kitas kalbas išverčiamas žodis. Kitataučiams, nepatyrusiems, kas yra gimtosios kalbos, spaudos, švietimo, kultūros diskriminacija, suprantamas tik paraidine prasme. Tačiau mums, lietuviams, knygnešio vardas – tai didvyriškumas, tai istorinė, kultūrinė ir dorovinė vertybė, neturinti analogo mus supančių tautų istorijoje.

BSSC informacija

KNYGNEŠIŲ DVASIA PADEDA MUMS IŠLAIKYTI LIETUVIŠKUMĄ

Tautos istorijoje, kovose dėl laisvės ir nepriklausomybės ypač sunkus ir sudėtingas buvo kovų dėl lietuviškos spaudos laikotarpis. Tai atkaklaus, ryžtingo, bekompromisio pasipriešinimo okupantams laikotarpis.

Lietuviška knyga lotyniškais rašmenimis tapo ginklu prieš Lietuvai grėsmingą tautos rusinimo politiką, vykdytą carinės administracijos. Ne mažiau grėsmingas tautos išlikimui tuo metu buvo ir lenkinimas, kurį vykdė didžioji dalis bajorijos ir dvasininkijos, ypač Vilniaus vyskupijoje.

Pasipriešinimas draudimui spausdinti ir skaityti knygas lotynišku raidynu, mokyti vaikus lietuviško rašto galutinai subrandino lietuvių tautinį atgimimą. Išliko visuomenės veikėjų plejada, kuri, susiklosčius palankesnėms aplinkybėms, paskelbė nepriklausomybę, kūrė valstybę. Pasipriešinimas spaudos draudimui prilygintinas kovoms už laisvę ir nepriklausomybę. Buvo žuvusių, sužeistų, suluošintų, tapusių invalidais, kankintų, įkalintų, tremtų į Rusijos gubernijas Europoje ir Sibire.

Ne visi knygnešiai ir daraktoriai įkliuvo. Neįkliuvusių buvo daug daugiau. Dalis jų, vengdami arešto, tremties arba kalėjimo, pasitraukė į užsienį (JAV, Angliją, Vokietiją, Prancūziją ir kt. valstybes).

Po spaudos draudimo panaikinimo carinės Rusijos imperijos okupuotoje Lietuvoje lietuvių kalba leidžiamose knygose bei periodikos leidiniuose apie knygnešius bei daraktorius pasirodydavo tik atskiros žinutės, korespondencijos. Pavardės dažniausiai nebūdavo rašomos arba rašomi slapyvardžiai. Buvę knygnešiai bei daraktoriai, vengdami represijų, atvirai apie tai nekalbėjo ir nerašė.

Nepriklausomybės metais (1918–1940) reikšmingus darbus apie spaudos draudimą, knygnešius bei daraktorius parengė Juozas Tumas-Vaižgantas, Vaclovas Biržiška, Juozas Stakauskas ir kiti autoriai. Jau 1921 m. Vaclovas Biržiška iš Policijos departamento biuletenių ir Kaune likusių archyvinėjų bylų paskelbė straipsnį apie įkliuvusius knygnešius, kurį pavadino "Lietuvių golgota" (Mūsų žinynas. – 1921, Nr. 2, p. 105–119).

Leidybos centro informacija

LIETUVOS KNYGNEŠIO DRAUGIJA

– visuomeninė organizacija, įregistruota prie Lietuvos kultūros fondo 1989 metais. Susikūrė 1983 metais po ekspedicijos, skirtos "Aušros" šimtmečiui. Draugijos pirmininkė Irena Kubilienė.

Knygnešio draugijos narių skaičius nėra apibrėžtas, jais gali būti ne tik knygnešių ainiai, bet ir kiti, besidomintys knygnešystės istorija, galintys prisidėti prie knygnešystės idealų puoselėjimo, ypač tarp jaunimo, šeimose, mokyklose.

Draugijos skyriai veikia Vilniuje, Kaune, Marijampolėje, Plungėje, Šiauliuose, Kietaviškėse, Vilkaviškyje ir Vištytyje. Draugija nuo 1989 metų leidžia laikraštį "Knygnešių krivulė". Jau išėjo daugiau 30 šio leidinio numerių. Per tą laiką šis laikraštėlis dažnai būdavo spausdinamas kitų leidinių puslapiuose, "Zanavykas", "Diena", "Šiaulių kraštas",

"Žemaičių saulutė", "Voruta" (14 numerių), Marijampolės "Sugrįžimai", Vilniaus pedagoginio universiteto (tuo metu instituto) laikraščio "Šviesa", Kauno medicinos akademijos "Ave Vita".

J. Tumo-Vaižganto ir knygnešių muziejus Ustronėje (Panevėžio rajonas)

Leidybos centro informacija

ISIMINTINOS LIETUVOS TUKSTANTMEČIO DATOS

Kovo 16-ąją Lietuva mini Knygnešio dieną.

Ši diena pasirinkta todėl, kad tą dieną 1846 m. gimė legendinis Lietuvos knygnešys Jurgis Bielinis. Tiksliai pasakyti, kiek Lietuvoje buvo knygnešių, neįmanoma. Spėjama, kad apie du tūkstančius. Uždraudus lietuvišką spaudą, knygnešių veikla buvo neįkainojamas indelis pasipriešinant rusinimui. Nuo 1864 m. iki 1904 m. galiojo spaudos draudimas, lietuvių galimybės priešintis buvo labai ribotos.

KOVA DĖL LIETUVIŠKO ŽODŽIO

Knygnešys – tai asmuo, slapta gabenantis per sieną į kraštą spaudą ir ten ją platinantis. Ilgainiui knygnešiai ėmė simbolizuoti kovotojus su tautine bei kultūrine priešpaura.

Knygnešių būdavo įvairių. Vadinamieji tranzitiniai knygnešiai patys slapta vykdavo į Mažąją Lietuvą ir iš ten gabendavo spaudą, pasiekdami tolimiausius Lietuvos kampelius. Nemažai būdavo ir vietinių knygnešių, platinusių spaudą vienoje ar keliose parapijose. Knygnešiais laikytini ir smulkieji prekiautojai (paupariai), kurie švenčių dienomis arba per mugės pardavinėdavo ne tik devocionalijas, bet ir lietuvišką spaudą.

Knygnešiai turėdavo įveikti daug kliūčių. Pirmoji kliūtis – sienos apsauga, kuria rūpinosi muitininkai, pasienio ir akcizo sargybos. Sulaikytus su lietuviška spauda asmenis pasienio ar akcizo sargybiniai pristatydavo artimiausioms muitinėms. Šios atimta spauda perduodavo cenzoriams, prokuratūrai arba žandarų valdyboms. Sieną buvo stengiamasi pereiti tamsią naktį, dažnai prašant pasienio gyventojų talkininkauti. Nutolę nuo pasienio knygnešiai negalėdavo jaustis saugūs. Visoje Lietuvoje spaudą persekiojo policija ir žandarmerija, turėjusi savo agentų (šnipų). Šie dažnai tikrindavo ne tik kelyje sutiktus asmenis, bet ir darydavo kratas namuose. Be to, lietuvišką spaudą persekiodavo valsčių valdybų pareigūnai, kiti tarnautojai, valdinių mokyklų mokytojai. Lietuviškos spaudos persekiojimas priklausė ir nuo vietinių valdžios pareigūnų, kurie ne visada buvo uolūs viršininkų nurodymų vykdytojai.

Įkliuvusius su lietuviška spauda asmenis caro valdžia baudavo įvairiai. Carinėje Rusijoje nebuvo įstatymo, numatančio bausmę už lietuviškos vyriausybei palankios spaudos laikymą bei platinimą. Neretai taikos teisėjai ar apygardų teismai su lietuviška spauda įkliuvusius asmenis išteisindavo arba skirdavo simbolines bausmes. Todėl valdžia teismais nepasitikėjo ir nuo 1895 m. bylų jiems nebeperduodavo.

Administracinės bausmės irgi būdavo įvairios. Už ne prieš vyriausybinių leidinių platinimą bausmes administracine tvarka gubernatorių teikimu skirdavo generalgubernatorius. Būdavo skiriama piniginė bausmė arba nuo 1 dienos iki 3 mėnesių

arešto. Pasitaikydavo, kad pakartotinai įkliuvusius knygnešius net už nekaltą turinio spaudą ištremdavo. Tai būdavo daroma Vidaus reikalų ministerijos ypatingojo pasitarimo nutartimi.

Kur kas sunkesnės bausmės laukė asmenų, sulaikytų su prieš valdžią nukreipta spauda. Čia irgi vienodos sistemos nebuvo. Nustačius, jog tarp atimtų knygų yra priešiški valdžiai, byla perduodavo žandarmerijai. Tokias bylas kontroliavo Vilniaus arba Varšuvos teismo rūmų prokurorai. Jie gaudavo baigtas bylas, surašydavo išvadą, pasiūlydavo bausmę ir siūsdavo teisingumo ministrui. Šis teikdavo carui skirti bausmę arba nutraukti bylą. Caro vardu skirta administracinė bausmė būdavo galutinė ir neapeliojama. Tokiose bylose už antivyriausybinių raštų rašymą bei platinimą kaltinamuosius baudavo tremtimi – 4-6 metams katargos darbų. O už tokios spaudos laikymą būdavo skiriamas areštas nuo 7 dienų iki 8 mėnesių ir policijos priežiūra nuo 1 iki 3 metų. Dažniausiai policijos priežiūra būdavo skiriama ne gyvenamojoje vietoje, bet tremtyje. Išskyrus nurodytus kraštus, kuriuose buvo neleidžiama gyventi, tremties vietą būdavo galima pasirinkti.

Uždraudus lietuvišką spaudą iškilo pavojus, jog gali visiškai išnykti ši seniausia gyva indoeuropiečių kalba. Kadangi lenkiškos knygos nebuvo draudžiamos, daug Vilniaus vyskupijos lietuvių buvo sulenkinti. Valdinėse mokyklose faktiškai buvo draudžiama ir gimtoji kalba. Mokiniai tokiose mokyklose net tarpusavyje negalėjo kalbėtis lietuviškai. Žmonės ėmė atvirai priešintis caro valdžiai ir steigti slaptas mokyklas. Nelegaliai mokyti vaikus ragino ir vysk. M. Valančius. Todėl nemažai kunigų buvo ir slaptos mokymo organizatoriai, ragindavo, kad einantys Pirmosios komunijos vaikai gimtąją kalbą mokėtų bent skaityti. Panemunėlio parapijos klebonas kun. Jonas Katelė tris dešimtmečius rūpinosi slaptu mokymu. Spaudos draudimo metais toje parapijoje beveik visi mokėjo lietuviškai skaityti. Vos ne kiekviename didesniame kaime veikdavo daraktoriai, kurios dažniausiai kas savaitę keldavosi iš vieno kiemo į kitą.

Už slaptą mokymą taip pat būdavo įvairiai baudžiama. Nuo 1883 m. bylos dėl nelegalaus mokymo būdavo

perduodamos apygardų teismams. Teismai baudavo tikrai daraktorius ir slaptų mokyklų laikytojus, bet praktiškai neskirdavo statuto straipsniais numatytų maksimalių bausmių. Tokie teismai daraktorius ir mokyklų laikytojus dažniausiai baudavo 1-5 rublių pabauda arba 1-3 dienomis arešto ir nusprendavo gražinti mokymo priemones, tarp kurių būdavo ir atimtų lietuviškų knygų.

1892 m. balandžio 3 (15) d. Šiaurės vakarų kraštui buvo patvirtintos Laikinosios taisyklės, numatančios bausmes už slaptą mokymą. 1900 m. jos įsigaliojo ir Suvalkų gubernijoje. Taisyklėmis numatyta maksimali bausmė – 300 rb pabauda arba 3 mėnesiai arešto. Būdavo baudžiami ne tik daraktoriai, slaptų mokyklų laikytojai, bet ir besimokančių vaikų tėvai. Bausmes skirdavo generalgubernatoriai. Dauguma daraktorių buvo ir draudžiamos spaudos platintojai, knygnešiai.

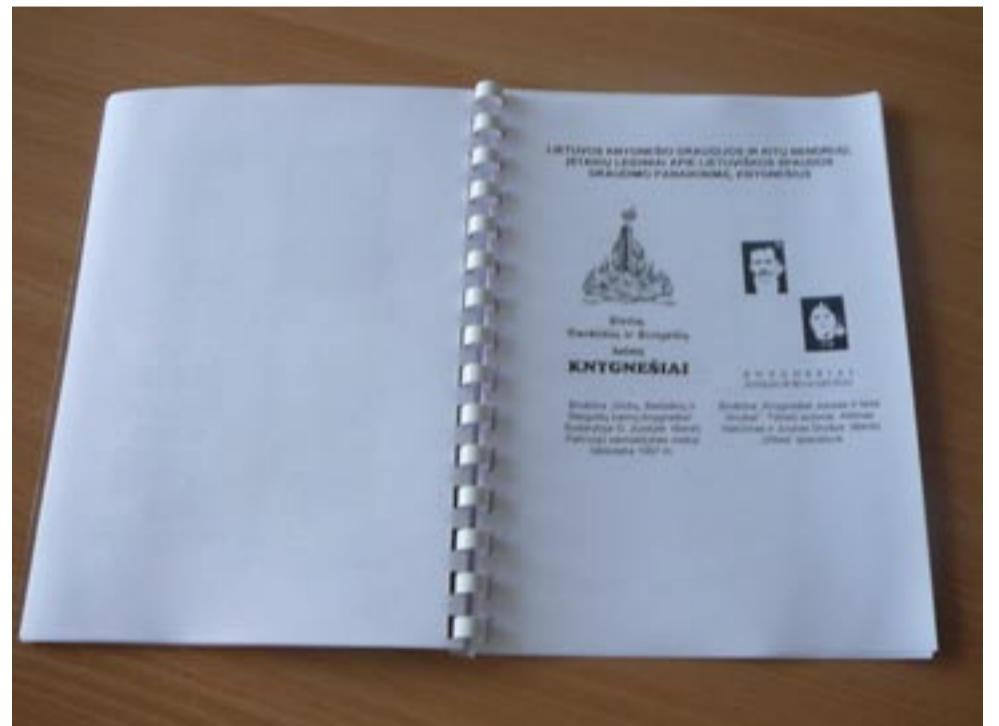
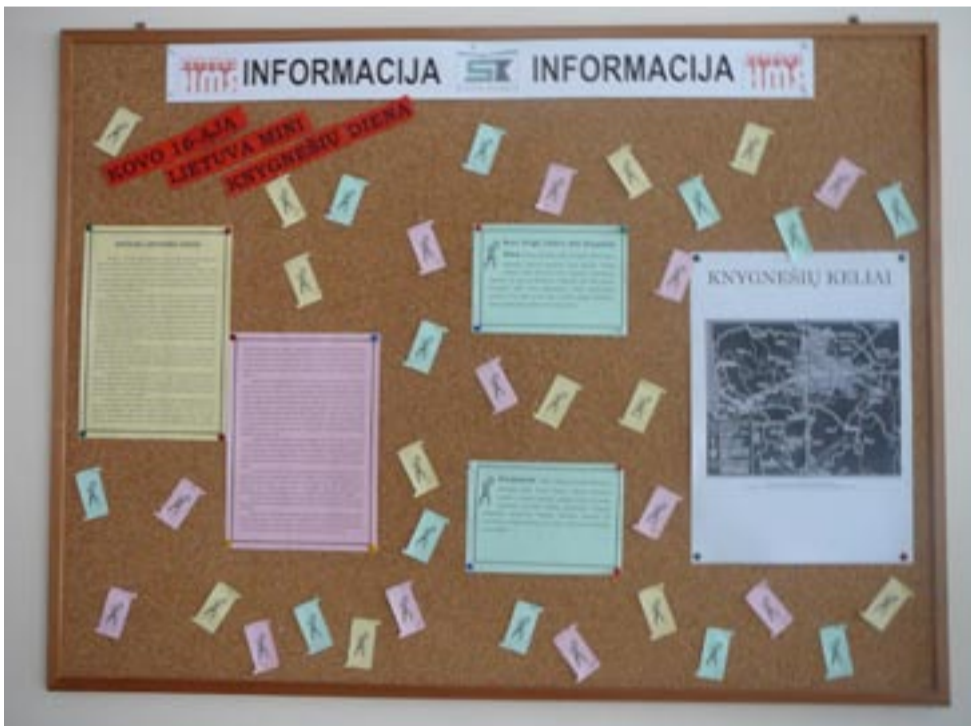
Vien 1889-1904 m. buvo sulaikyta 234 300 lietuviškų leidinių. Manoma, kad į persekiotojų rankas pakliūdavo ir būdavo sunaikinama apie 6% leidinių tiražo. Neaišku, kiek iš viso knygnešių yra įkliuvę.

Lietuvių tautos pasipriešinimas primestam rusiškam raidynui nutraukė keturis dešimtmečius trukusį spaudos draudimą. 1904 m. gegužės 7 (balandžio 24) d. caras patvirtino Ministrų komiteto nutarimą: „Panaikinti visus anksčiau priimtus nutarimus bei potvarkius dėl lietuvių ir žemaičių rašto ir leisti šiuose leidiniuose vartoti, be rusiškojo, taip pat lotyniškąjį arba kitokį raidyną“.

Minint knygnešio dieną, Humanitarinių mokslų studijų katedra parengė leidinukus apie knygnešius: „Meilė Tėvynei, Žmogui, Knygai...“ bei „Spaudos draudimo laikotarpio leidiniai“, kuriuos padalino Šiaulių kolegijos bibliotekoms.

Humanitarinių mokslų studijų katedroje ir Bibliotekos ir savarankiškų darbų centro periodinių leidinių skaitykloje parengti standai, skirti Knygnešio dienai paminėti.

Informaciją pateikė Humanitarinių mokslų studijų katedra

IŠ KNYGNESIŲ GIRAITES ISTORIJS

1989 m. pavasarį, Lietuvos Knygnešio draugija (pirmininkė dr. Irena Kubilienė), atsiliepė į kreipimąsi sodinti Lietuvos Tautinio Atgimimo Ažuolyną dr. J. Basanavičiaus, tautos gaivintojo, tėviškėje, Ožkabalių kaime, Vilkaviškio apskrityje. Knygnešių ainiai suvažiavo iš visos Lietuvos, pasiryžę atlikti gražią ir prasmingą pareigą.

Ažuolėlių sodinimu išreikšta pagarba savo protėviams, pasak poeto J. Marcinkevičiaus, žodžio stogą kėlusiams. Rūsčiaisiais lietuviškosios spaudos draudimo metais, mūsų tautos knygnešiai, kaip ažuolai, tvirtai įleidė šaknis į gimtąją žemę, atsilaike prieš atšiaurios okupantus, privertė carinę Rusijos valdžią gražinti lietuviškąjį raštą.

Ažuolyno idėjos sumanytojams pritarus, buvo pasodinta Knygnešių giraitė. Viduryje giraitės suprojektuotas ir paliktas neužsodintas ratas, kurio centre pradėtas krauti simbolinis akmenų aukuras. Į ratą atveda Knygnešių alėja. Pirmasis ažuoliukas kairėje alėjos pusėje paskirtas knygnešystės organizatoriui Lietuvoje – vyskupui Motiejui Valančiui. Priešais, kitoje alėjos pusėje, ažuoliukas dr. Jonui Basanavičiui, toliau – dr. Vincui Kudirkai ir kitiems įžymiams mūsų knygos didvyriams. Rato centre, už aukuro – ažuoliukas Nežinomam Knygnešiui, jis simbolizuoja šimtus pavardžių, kurių istorija ir rašytiniai šaltiniai mums neišsaugojo. Greta – ažuoliukas Žuvusiam Knygnešiui, o tokių buvo dešimtys. Tolimajame dešiniame kampe pasodintas ažuoliukas knygnešių, buvusių tremtyje, atminimui. Šalia jo – ažuolas knygnešiams, palaidotiems ne Lietuvos žemėje, bet Rusijos imperijoje ir emigracijoje.

Dabar Tautinio Atgimimo Ažuolynas užima 39,4 ha ir jame auga apie 8400 ažuolų. Ažuolynė gyvena dvi šeimynos stimų, kiškiai ir lapė, o vakarais apie sodybą šmirinėja kiaunės ir šeškalai. Pasodinus ažuolyną imta galvoti apie visos sodybos atstatymą. Šiuo metu atstatyta stuba, klėtis, tvartai, kluonas. Reikia atstatyti „aliejinę“ ir jaują. Nuo 2006 m. sodyba-muziejus perduota Marijampolės apskrities viršininko žinion. Atstačius gyvenamąjį namą (stubą) jame įrengta muziejaus ekspozicija. Ekspozitai atspindi J. Basanavičiaus gyvenimą ir veiklą. Klėtyje eksponuojami buitiniai daiktai ir rakandai, surinkti Ožkabaliuose ir Bartininkų seniūnijos kaimuose. Kiekvienais metais balandžio mėnesio paskutinį šeštadienį

Nukelta į 6 psl.

ISIMINTINOS LIETUVOS TŪKSTANTMEČIO DATOS

Atkelta iš 5 psl.

sodyboje vyksta Signatarų sueigos. Vyksta tradiciniai renginiai: apskrities klojimų teatrų ir folkloro kolektyvų festivaliai „Žaliasis ažuolėli“, „Joninių šventė“ ir kiti.

Lankytojai čia laukiami visada. Čia galima sužinoti apie Tautos atgimimo patriarcho ir jo šeimos gyvenimą. Pasivaikščioti po jau ūgtelėjusį ažuolyną, pasivažinėti karieta (brička), pajodinėti poniu, pasivaikšinti arbata.

Pirmieji Knygnešių giraitės sodintojai

Leidybos centro informacija

SPORTAS

Į SPORTO AUKŠTUMAS

2009 m. kovo 13d. Vilniuje vykusiose Lietuvos kolegijų studentų olimpinio festivalio finalinėse stalo teniso varžybose Šiaulių kolegijos vaikinių komanda iškovojo I-ąją vietą! Merginų stalo teniso komanda laimėjo III-ąją vietą. Vaikinams, siekiantiems pačios didžiausios taurės bei aukso medalių, nebuvo lygių. Jie įveikė Kauno technikos, Vilniaus, Klaipėdos verslo ir technologijos bei VŠĮ Vakarų Lietuvos verslo kolegijas. Merginoms sekėsi šiek tiek prasčiau, tačiau jos taip pat tapo prizininėmis, buvo apdovanotos taure, medaliais bei diplomais. Tikrai didžiavyriškai vaikinių komandai atstovavo: Tomas Inta, Mantas Andriuška ir Mantas Musneckas.

Trečiąją vietą iškovojo merginų komandai atstovavo: Aistė Šiušytė, Agnė Jasiūnaitė ir Kristina Račkauskienė.

2009 m. kovo 18 d. Šiauliuose, sporto klube „Auksinė strėlė“ vykusiose Lietuvos kolegijų studentų olimpinio festivalio smiginio finalinėse varžybose mūsų kolegijos sportininkai užėmė I-ąją vietą! Antrąją vietą iškovojo Vilniaus technologijų ir dizaino kolegija, o trečioji vieta atiteko Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijai.

Pirmosios vietos taure, aukso medaliais bei diplomais buvo apdovanoti Šiaulių kolegijos komandai atstovavę: Arvydas Anisovas (AP-1), Mantas Andriuška (IST - 2), Mantas Musneckas (KNZ - 2), Kęstas Valius (PV - 1) ir komandai vadovavęs kūno kultūros dėstytojas Vytautas Padgureckas.

**SVEIKINAME MŪSU KOLEGIJOS SPORTININKUS,
JAU TRADICIŠKAI GARSINANČIUS
ŠIAULIŲ KOLEGIJOS VARDĄ.**

KALENDORINĖS ŠVENTĖS

ŽIEMOS VARYMAS IŠ II – ŪJŲ RŪMŲ

Linus UŽGRINDIS,
S3 grupės studentas

Statybos studijų programos III – ojo kurso studentai vasario 24 d., antradienį, varė lauk žiemą iš Verslo ir technologijų fakulteto II rūmų. Linksmos Užgavėnių dalyvių dainos aidėjo visuose rūmų aukštuose ir auditorijose. Į linksmųjų sukūrį buvo įtraukti ne tik studentai, bet ir dėstytojai.

Tad po tokios žiemos varymo šventės – ne žiemos išvarymas, o atsikratymas visko, kas negera: tingėjimo, paskaitų nelankymo, depresijų ir kitų negerovių.

Tikimės, kad pavasario saulutė prikels ne tik gamtą, bet ir studentų norą siekti mokslo aukštumų.

Mėnraščio „Mano kolegija“ leidėjai:

Redaktorė Aldona Černiauskienė

Maketuotoja Lina Liesienė

Išleido Šiaulių kolegijos leidybos centras

Aušros al. 40, Šiauliai

tel. (8-41) 52 37 69

el. p. leidyba@siauliukolegija.lt